

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริม
ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

DEVELOPING LEARNING CO-OPERATIVE BASED LEARNING WITH THE CONCEPT
OF FLIPPED CLASSROOM FOR ABILITY TO PROMOTE IN LOCAL CURRICULUM
DEVELOPMENT FOR TEACHERS STUDENTS FACULTY
OF EDUCATION SILPAKORN UNIVERSITY

ชนสิทธิ์ สิทธิสุนทร
Chanasith Sithsungnoen

สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จ. นครปฐม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ศึกษาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ได้แก่ 2.1) ผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2.2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2.3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ และ 2.4) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา การศึกษาวิจัยครั้งนี้ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและภาษาอังกฤษ จำนวน 31 คน ในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ จำนวน 30 ข้อ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 83.40 แบบประเมินความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น แบบประเมินความสามารถในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ และแบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เรียกว่า “ A-TCIAPE” มีขั้นตอนดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 Ark and Answer ขั้นที่ 2 Topic Selection ขั้นที่ 3 Cooperative Planning ขั้นที่ 4 Implementation ขั้นที่ 5 Analysis and Synthesis ขั้นที่ 6 Presentation of Final Report และ ขั้นที่ 7 Evaluation 2) ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน พบว่า 2.1) ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับดี 2.2) ความสามารถของนักศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกด้าน อยู่ในระดับดีมาก 2.3) ความสามารถของนักศึกษาในการนำหลักสูตร

ท้องถิ่นไปใช้อยู่ในระดับดีมาก และ 2.4) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบ “A-TCIAPE” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) develop learning using Co-operative Based Learning with the concept of a flipped classroom to enhance the ability of local curriculum development for teacher students at the Faculty of Education, Silpakorn University in the 462 201 Curriculum Development Course and 2) study the effectiveness of learning using Co-operative Based Learning with the concept of a flipped classroom in terms of 2.1) learning outcomes on the local curriculum development, 2.2) ability to develop a local curriculum, 2.3) ability of curriculum implementation, and 2.4) students' opinions towards the learning. This study was a research and development study. The samples used in this study were 31 undergraduate students in the Faculty of Education, Silpakorn University who are studying in the Department of Early Childhood Education and English in academic year 2015 selected by using a purposive random sampling. The instruments included a 30 item test on learning which has the confidence of 83.40, an assessment form to assess the ability of local curriculum development, an assessment form to assess the curriculum implementation and a questionnaire to ask students' opinions towards the learning using Co-operative Based Learning with the concept of a flipped classroom. The statistics used in the study were mean, standard deviation, and content analysis.

The research results revealed that 1) the learning development using Co-operative Based Learning with the concept of a flipped classroom called "A-TCIAPE" had the following steps: Step 1 Ask and Answer, Step 2 Topic Selection, Step 3 Cooperative Planning, Step 4 Implementation, Step 5 Analysis and Synthesis, Step 6 Presentation of Final Report, and Step 7 Evaluation, and 2) the effectiveness of the learning using Co-operative Based Learning with the concept of a flipped classroom were 2.1) learning outcomes of students on the topic of the local curriculum development was at a high level, 2.2) the ability of the students on the local curriculum development was at the highest level in very aspects, 2.3) the ability of students to use the local curriculum was at the highest level, and 2.4) students' opinions towards the learning based on "A-TCIAPE" was appropriate at a high level.

คำสำคัญ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การเรียนรู้แบบร่วมมือ ห้องเรียนกลับด้าน

Keywords

Learning Development, Co-operative Based Learning, Flipped Classroom

ความสำคัญของปัญหา

นับจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ.2542 โดยยึดหลักการปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวทางที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 10 ปีของการปฏิรูปการศึกษาก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาทั้งด้านนโยบายหลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการบริหารจัดการครูและบุคลากรทางการศึกษาการวิจัยและพัฒนาและการมีส่วนร่วมของภาคีอื่นในการจัดการเรียนรู้เพราะนับแต่เริ่มไปการศึกษาของประเทศจะต้องมีการปฏิรูปปรับเปลี่ยนโฉมหน้าใหม่ไปสู่การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพสูงสุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาลักษณะของคนไทยที่พึงปรารถนา คือ ดี เก่ง และมีความสุข ปรกฏสัมฤทธิ์ผล

โดยเฉพาะการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในหมวด 4 มาตราที่ 22-26, 29-30 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ในส่วนที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการมาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพมาตรา 23 การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา กำหนดไว้ในหมวดที่ 5 และมาตราที่ 31 และ 37-40 การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่จะเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อใช้เป็นปัจจัยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาปริญญาตรี มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาให้บุคคลมีความรู้ ความสามารถทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดี ใฝ่รู้ พัฒนาการเอง จัดระบบความคิด คติวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินผล มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ประยุกต์ใช้ความรู้และสร้างผลงานใหม่ได้ สามารถในการบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม ใช้ภาษาในการสื่อสารและใช้เทคโนโลยีได้ดี รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตและประกอบวิชาชีพ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เป็นคณะที่ผลิตนักศึกษาเพื่อไปประกอบวิชาชีพครู บุคคลที่กำลังจะเข้าสู่วิชาชีพครูจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอบรมเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจหลายสิ่งหลายอย่างเกี่ยวกับความเป็นครู เช่น เนื้อหาสาระที่จะต้องนำไปสอนนักเรียน ระเบียบวิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะวิชาต่าง ๆ การปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับฐานะความเป็นครู การยึดถือปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ (ชนสิทธิ์ สิทธิ์สูงเนิน, 2557) รวมทั้งต้องมีความรู้ในมาตรฐานวิชาชีพครูในสาระต่าง ๆ โดยเฉพาะ มาตรฐานความรู้ด้านหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจหลักสำคัญของการจัดการ

เรียนการสอนทุกระดับชั้น โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถพัฒนาหลักสูตรได้

การพัฒนาครูต้องมุ่งเน้นความครอบคลุมทุกด้าน หมายความว่า จะต้องพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความชำนาญทุก ๆ ด้าน เช่น มีความรู้ความเข้าใจเทคนิคการสอนใหม่ ๆ สามารถใช้เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรอบรู้ตามสภาวการณ์บ้านเมือง รวมทั้งความรู้เท่าทันกับสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมปัจจุบัน เป็นต้น โดยเฉพาะวิธีสอน ซึ่งในปัจจุบันวิทยาการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและจะพัฒนานักศึกษาครูให้สามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ นั้นมีหลากหลาย การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative) ก็เป็นวิธีการเรียนรู้แบบหนึ่งที่เน้นใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้ว ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้เท่านั้น แต่ผู้สอนจะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักที่สำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้ เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง นอกจากนี้ใช้วิธีสอนที่เป็นกระบวนการ หรือขั้นตอน การนำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ (Computer) เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) ที่สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: 3R7C ก็มีความสำคัญเช่นกัน ข้อมูลออนไลน์ที่มีในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ แนวคิดนั้นก็คือ ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยให้นักเรียน “เรียนที่บ้าน-ทำการบ้านที่โรงเรียน” ปัจจุบัน กระแส “ห้องเรียนกลับด้าน” เป็นที่นิยมอย่างมากในสหรัฐอเมริกา และในประเทศไทยนี้ ชั้นเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของไทยก็จะนำแนวคิด “ห้องเรียนกลับด้าน” มาใช้ด้วยเช่นกัน เป็นการนำสิ่งที่เดิมที่เคยทำในชั้นเรียนไปทำที่บ้าน และนำสิ่งที่เคยถูกมอบหมายให้ทำที่บ้านมาทำในชั้นเรียนแทน โดยยึดหลักที่ว่า เวลาที่นักเรียนต้องการพบครูจริง ๆ คือ เวลาที่เขาต้องการความช่วยเหลือ เขาไม่ได้ต้องการให้ครูอยู่ในชั้นเรียนเพื่อสอนเนื้อหาต่าง ๆ เพราะเขาสามารถศึกษาเนื้อหานั้น ๆ ด้วยตนเอง ศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ และสารสนเทศต่าง ๆ ได้ เป็นการเข้าใกล้การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child-center education) มากขึ้น (วิทยา มานะวาณิชเจริญ, 2559)

จากความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) และแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) หากนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนก็จะสามารถพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีทักษะปฏิบัติในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอน ในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ รับผิดชอบในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร กลุ่มวิชาชีพครู ระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งเป็นวิชาที่เน้นให้นักศึกษาสามารถจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลท้องถิ่นได้ และเมื่อได้พัฒนาหลักสูตรได้แล้วสามารถนำหลักสูตรนั้นไปทดลองใช้จริงในสถานที่ศึกษา ก็ยิ่งจะทำให้

นักศึกษาได้เรียนรู้จากการปฏิบัติได้ สามารถพัฒนาทักษะทั้งด้านหลักสูตรและการสอนไปพร้อม ๆ กัน เพราะหลักสูตรเป็นแผนปฏิบัติงานของครู เป็นมาตรฐานในการจัดการศึกษา เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเจริญงอกงามและพัฒนากิจการของผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาและเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อให้ได้รับประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ชุมชน และสังคม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนานักศึกษาครู ของคณะศึกษาศาสตร์ให้มีความรู้ และความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

โจทย์วิจัย/ปัญหาการวิจัย

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้อย่างไร
2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน ในประเด็นต่อไปนี้ 2.1) ผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักศึกษาอยู่ในระดับใด 2.2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักศึกษาอยู่ในระดับใด และ 2.3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ของนักศึกษาอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ศึกษาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านในประเด็นต่อไปนี้ 2.1) ผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2.2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และ 2.3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ และ 2.4) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ในภาคการศึกษาปลาย 2558 จำนวน 4 หมู่เรียน จำนวน 68 คน

กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ในภาคการศึกษาปลาย 2558 จำนวน 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและภาษาอังกฤษ จำนวน 31 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน

ตัวแปรตาม ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และ 3) ความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษา

3. เนื้อหา รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร รายวิชากลุ่มวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย ในภาคการศึกษาปลาย 2558 ระหว่างเดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2559 เป็นระยะเวลา 9 สัปดาห์ ในหน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร, พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้ และได้นำหลักสูตรไปใช้จริงในสถานศึกษา ในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือน พฤษภาคม 2559

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่ประยุกต์ขั้นตอนการออกแบบการสอนเชิงระบบ (Instructional Design) ด้วยวิธีการผสมผสานวิธี (Mix Method Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยและรายละเอียด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวิจัย (Research R1) เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้านสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 การศึกษาวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

1.2 การศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา และคำอธิบายรายวิชาตามรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร

1.3 การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) และแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

2. ขั้นการพัฒนา (Development D1) เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ แนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีวิธีดำเนินการดังนี้

2.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ในขั้นตอนที่หนึ่งมาพัฒนาเป็นร่างการจัดการเรียนรู้แบบใหม่

2.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.2.1 แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ รายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย เลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ข้อ ซึ่งมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 83.40

2.2.2 แบบประเมินความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบาย

รายวิชา ผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ แหล่งการเรียนรู้ ภาระงาน/ชิ้นงาน และการวัดและประเมินผล

2.2.3 แบบประเมินความสามารถในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้สอน 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการเรียนรู้ 4) สื่อและสิ่งสนับสนุน 5) วัดและประเมินผล

2.2.4 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาตรีที่มีต่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้ แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านสื่อ และสารสนเทศ 3) ด้านบรรยากาศในการเรียน 4) ด้านวัดและประเมินผล

2.3. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพและความถูกต้องของเนื้อหา โดยใช้การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และนำผลข้อเสนอแนะไปแก้ไขปรับปรุงแก้ไข

3. ขั้นการวิจัย (Research R2) เป็นขั้นการทดลองใช้การจัดการเรียนรู้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและพัฒนาให้สมบูรณ์ก่อนการนำไปทดลองใช้จริง กับนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร ในภาคการศึกษาปลาย 2558 จำนวน 1 หมู่เรียน ได้แก่ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย และภาษาอังกฤษ จำนวน 31 คน ในระหว่างเดือน มีนาคม – เมษายน 2559 เป็นระยะเวลา 6 สัปดาห์ ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่องการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยในการเรียนรู้ผู้วิจัยได้ร่วมกับนักศึกษาตั้งกลุ่ม Face book ชื่อรายวิชา 462 201 การพัฒนาหลักสูตร สำหรับการลงคลิปวิดีโอ หรือสารสนเทศเกี่ยวกับหน่วยการเรียนรู้ เมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบด้านความรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น และการนำหลักสูตรไปใช้เป็นแบบทดสอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ หลังจากนั้น ได้มอบหมายให้นักศึกษาได้ทำการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับสาขาวิชาของกลุ่มตนเอง ในช่วงเดือนเดือนเมษายน เมื่อสร้างหลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตรเสร็จ ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักศึกษา และได้ติดต่อประสานงานกับทางโรงเรียนเทศบาล 2 วัดเสนาหา (สมัครผลผดุง) เพื่อให้นักศึกษาได้นำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในสัปดาห์ที่ 3 ของเดือน พฤษภาคม 2559 และผู้วิจัยได้ทำการประเมินความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ของนักศึกษา และประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

4. ขั้นการพัฒนา (Development D2) เป็นการประเมินประสิทธิภาพหลังการใช้จัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) โดยประเมินประเด็น ได้แก่ 1) ผลการเรียนรู้ 2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น 3) ประเมินความสามารถในการใช้หลักสูตรท้องถิ่น และ 4) ความคิดเห็นของนักศึกษา หลังการใช้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) ร่วมกับแนวคิด ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom)

ผลการวิจัย

1. ผลจากการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เรียกว่า “A-TCIAPE” มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ คือ

ขั้นที่ 1 Ark and Answer เป็นการถาม-ตอบเกี่ยวกับเนื้อหาที่ได้ดูจากวิดีโอ และร่วมกับอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหานั้น ๆ

ขั้นที่ 2 Topic Selection เลือกสาระท้องถิ่นที่จะทำการพัฒนาหลักสูตร แล้วกลุ่มจะแบ่งภาระงานออกเป็นงานย่อย ๆ ที่มีสมาชิก 4- 5 คน ร่วมกันทำงาน

ขั้นที่ 3 Cooperative Planning นักศึกษาวางแผนร่วมกันวางแผนในการเขียนร่างพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ภาระงานที่ทำ และเป้าหมายของงานในแต่ละหัวข้อย่อยและองค์ประกอบของหลักสูตรท้องถิ่นที่เลือก

ขั้นที่ 4 Implementation นักศึกษาดำเนินงานตามแผนการที่วางไว้ในขั้นที่ 2 กิจกรรมและทักษะต่าง ๆ ที่นักศึกษาจะต้องศึกษาควมมาจากแหล่งข้อมูลจากวิดีโอ สื่อสารสนเทศต่าง ๆ website อาจารย์จะให้คำปรึกษากับกลุ่มพร้อมกับติดตามความก้าวหน้าในการทำงานของนักศึกษาและช่วยเหลือให้คำแนะนำ

ขั้นที่ 5 Analysis and Synthesis นักศึกษาวิเคราะห์และประเมินผลการร่างหลักสูตรท้องถิ่น /ข้อมูลที่ได้รวบรวมในขั้นที่ 3 และวางแผนหรือลงข้อสรุปในรูปแบบที่น่าสนใจเพื่อนำเสนอต่อชั้นเรียน อาจารย์และเพื่อน ๆ นักศึกษาร่วมกับวิพากษ์ และเสนอแนะ ปรับปรุงแก้ไข

ขั้นที่ 6 Presentation of Final Report กลุ่มนักศึกษานำหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาแล้ว ไปทดลองใช้จริงกับโรงเรียนร่วมพัฒนา อาจารย์เป็นผู้ประสานงาน และประเมินผลการใช้หลักสูตรร่วมกับครูประจำชั้นเรียน

ขั้นที่ 7 Evaluation อาจารย์และนักศึกษาจะร่วมกันประเมินผลงาน/หลักสูตรท้องถิ่นที่นำไปใช้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นที่มีต่อผลงาน/หลักสูตรท้องถิ่น การประเมินผลเป็นเป็นกลุ่ม

2. ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ “A-TCIAPE” พบว่า

2.1) ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับดี มีค่าคะแนนเฉลี่ย 24.52 จากคะแนน 30 คะแนน

2.2) ความสามารถของนักศึกษา ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย 4.57 จากคะแนน 5 ระดับ

2.3) ความสามารถของนักศึกษาในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้อยู่ในระดับดีมาก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 4.66 จากคะแนน 5 ระดับ

2.4) ความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนรู้ แบบ “A-TCIAPE” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.40 จากคะแนน 5 ระดับ

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สามารถนำผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับนักศึกษาครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรได้ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เรียกว่า “A-TCIAPE” มี 7 ขั้นตอน ดังนี้ คือ ขั้นที่ 1 Ark and Answer ขั้นที่ 2 Topic Selection ขั้นที่ 3 Cooperative Planning ขั้นที่ 4 Implementation ขั้นที่ 5 Analysis and Synthesis ขั้นที่ 6 Presentation of Final Report และ ขั้นที่ 7 Evaluation ได้มาจากการประมวลสาระสำคัญของการบวนการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Co-operative Based Learning) ที่มีนักวิชาการหลายคนได้เสนอไว้ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ตามอารมณ์ ใจเที่ยง (2550) ซึ่งสอดคล้องกับ Slavin, Robert E. (1995) ที่กล่าวว่า เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยทั่วไปมีสมาชิกกลุ่มละ 4 คน สมาชิกกลุ่มมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยเพื่อนสมาชิกให้เกิดการเรียนรู้ด้วย มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม อีกทั้งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) ซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่ถูกพูดถึงมากในปัจจุบัน เพราะ Flipped Classroom เป็นวิธีการสอนหนึ่งได้รับการอธิบายว่า เป็นวิธีที่ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งมีสโลแกนที่ว่า “เรียนที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน” เป็นการเรียนวิชาที่บ้าน ทำการบ้านที่โรงเรียน หรือรับถ่ายทอดความรู้ที่บ้านโดยผ่านวิดีโอ บทเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสืบค้นบนอินเทอร์เน็ต โดยมีการใช้สื่อเทคโนโลยีและ ICT แล้วมาสร้างความรู้ต่อยอดจากวิชาที่รับถ่ายทอดมาให้เป็นความรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตทำให้เกิดการเรียนรู้ โดยครูเป็นผู้แนะนำ ช่วยเหลือชี้แนะหากมีข้อสงสัยสามารถปรึกษาครูและเพื่อนได้ (วิจารณ์ พานิช, 2556) สอดคล้องกับสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2556) และพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียร ยินดีสุข (2557) กล่าวในทำนองเดียวกันว่า ครูไทยต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Child-Centered) เน้นการบูรณาการ (Integration) โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธี กระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้ อยากเห็น ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการเรียนรู้เป็นกลุ่มหรือเป็นทีม โดยครูเปิดโอกาสให้กับนักเรียนโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ เน้นการสืบค้นและการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาการคิดและสร้างสรรค์องค์ความรู้ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวดี และณมน จีรังสุวรรณ (2558) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้กิจกรรม WebQuest เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่พบว่า รูปแบบการสอนมีความเหมาะสม

2. จากประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1) ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา เรื่องการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับดี จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นักศึกษาทำคะแนนเฉลี่ย 25.50 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 7 ขั้นตอน ที่เรียกว่า “A-TCIAPE” มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการใช้เทคโนโลยี ในการสืบค้นข้อมูล มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยมีการพิจารณา สืบเสาะหาความรู้ สำนวญ ตรวจสอบข้อมูลแล้วบันทึกข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับ Bergmann Jonathan and Aron Sams (2012) ได้กล่าวไว้ว่า การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าช่วยสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้ที่นักเรียนรู้อย่างแท้จริง มีลักษณะเป็นห้องเรียนที่นักเรียนแต่ละคนเรียนบทเรียนของตน การใช้นักศึกษาได้ศึกษาบทเรียนผ่านคลิปวิดีโอที่ตนเองสนใจ ทำให้นักเรียนได้มีเวลาเตรียมตัวมาก่อนจากบ้าน มีเวลาในการทำกิจกรรมมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนในชั้นเรียน เพิ่มทักษะการจดบันทึกและการสื่อสาร

2.2) ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของนักศึกษา อยู่ในระดับดีมากทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาได้ศึกษางานตัวอย่างจากสารสนเทศที่ผู้วิจัยได้แนะนำไปเช่น ฐานข้อมูลงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ทำให้นักศึกษาได้มีตัวหลักสูตรท้องถิ่นได้ศึกษา และสามารถเขียนองค์ประกอบของหลักสูตรได้ครบถ้วนและสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2556) ได้กล่าวไว้ว่า “ห้องเรียนกลับด้าน” เป็นนวัตกรรมและมุมมองหนึ่งของตัวอย่างจากประสบการณ์จริงที่เกิดขึ้นในวงการศึกษานี้ เป็นวิธีการใช้ห้องเรียนให้เกิดคุณค่าแก่เด็กโดยใช้ฝึกประยุกต์ความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบ “รู้จริง (Mastery Learning)” และเป็นวิธีจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับและคุณค่าแห่งวิชาชีพครูที่ปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งให้เกิดขึ้นผ่านสื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้

2.3) ความสามารถในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ของนักศึกษา อยู่ในระดับดีมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และด้านสื่อวัสดุอุปกรณ์ และบรรยากาศการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ทำการสังเกตในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาในแต่ละห้องที่นักศึกษาได้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนในห้องเรียนสนุกสนาน นักศึกษาเตรียม เพลง เกม สื่อวัสดุอุปกรณ์ ไปจำนวนมาก และทำงานเป็นทีมได้ดี ดังที่ Johnson and Johnson (1994) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือว่า การที่สมาชิกในกลุ่มทำงานอย่างมีเป้าหมายร่วมกัน มีการทำงานร่วมกัน โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานนั้น มีการแบ่งปันวัสดุ อุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ ในการทำงาน ทุกคนมีบทบาท หน้าที่และประสบความสำเร็จร่วมกัน สมาชิกทุกคนจะได้รับผลประโยชน์ และเป็นความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละบุคคล โดยมีการช่วยเหลือส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายกลุ่ม โดยที่สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความมั่นใจ

2.4) ความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ แบบ “A-TCIAPE” มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านบรรยากาศในการเรียนที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยให้นักศึกษาได้ทำงานอย่างอิสระ มีการปฏิสัมพันธ์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. การใช้การจัดการเรียนรู้ แบบ “A-TCIAPE” ผู้สอนต้องเลือกวิดีโอ/สารสนเทศให้เหมาะสมกับเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังนั้นผู้สอนจะต้องมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาจากวิดีโอ/สารสนเทศก่อนเข้าชั้นเรียน
2. การใช้การจัดการเรียนรู้ แบบ “A-TCIAPE” อาจารย์ต้องมีการตั้งเงื่อนไข และวางแผนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมินผลงาน ให้นักศึกษาทราบตั้งแต่ชั่วโมงแรก

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ร่วมกับแนวคิดห้องเรียนกลับด้าน เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในรายวิชาอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยโดยใช้แนวคิด ห้องเรียนกลับด้านกับเทคนิควิธีสอนอื่น ๆ เช่น วิจัยเป็นฐานการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: ศรุสภา
- ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน. (2557). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 11106 ความเป็นครูในสังคมไทย. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ปิยะวดี และณมน จีรังสุวรรณ. (2558). การออกแบบรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน โดยใช้กิจกรรม WebQuest เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 8(1) มกราคม – มิถุนายน 2558.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2544). การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิค การสอน. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). ครูเพื่อศิษย์ สร้างห้องเรียนกลับทาง. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิทยา มานะวาณิชเจริญ. (2559). “ห้องเรียนกลับด้าน” สืบค้นจาก <http://taamkru.com/th>
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2556). เพชบุ๊คการใช้สื่อเครือข่ายสังคมเป็นเครื่องมือทางการศึกษา. สืบค้นจาก <http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2011/11/facebook.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). มาตรฐานการศึกษาของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2556). สภาวะการณ์การศึกษาไทยบนเวทีโลก 2556. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Bergmann Jonathan and Aaron Sams. (2012). **Flip your classroom: Reach every student in every class every day**. International Society for Technology in Education.

Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1994). **Leading the cooperative school**. 2nd ed. Edina, MN: Interaction Book Company.

Slavin, Robert E. (1995). **Cooperative Learning Theory, Research and Practice**. 2nd ed.